სემუელ ბეკეტი – ნაცარი

May 3, 2009

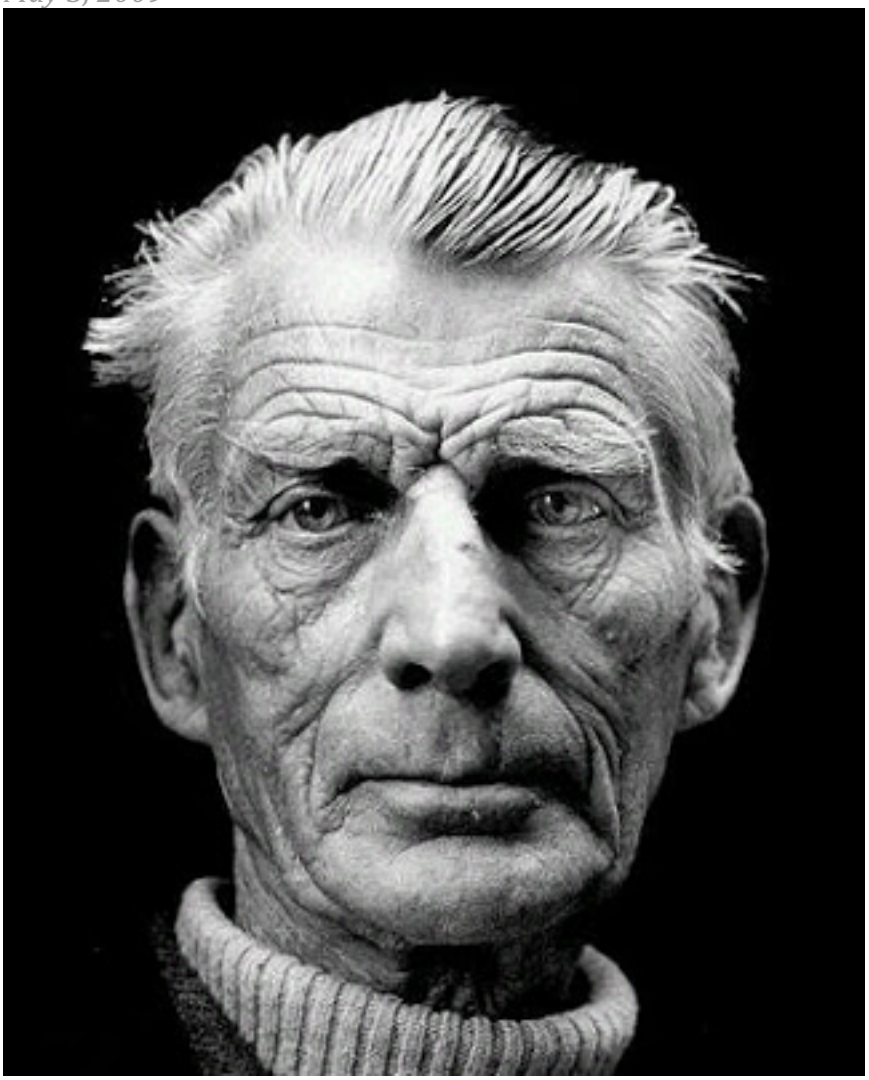

რადიოპიესა

ზღვის ოდნავი ხმაური.

ჰენრის ფეხქვეშ კენჭები შხრიალებს. ჰენრი შეჩერდება.

ზღვის ხმაური მატულობს.

ჰენრი: წინ. (ზღვის ხმაური. ოდნავ ხმამაღლა.) წინ. (მიდის. კენჭები შხრიალებს.) შეჩერდი! (ჩერდება. ზღვის ხმაური ძლიერდება.) დაჯექი! (კენჭების შხრიალი. ჰენრი ჯდება. მთელ შემდგომ პაუზას ზღვის ხმაური ავსებს.) ვინ არის ახლა ჩემთან? (პაუზა.) მოხუცი, ჭკუასუსტი ბრმა მოხუცი. (პაუზა.) მკვდრეთით აღმდგარი მამაჩემი... უნდა ცოტა ხანს ჩემთან დაჰყოს. (პაუზა.) თითქოს არც მომკვდარა. (პაუზა.) არა, უნდა ამ უცნაურ ადგილას ცოტა ხანს ჩემთან დაჰყოს. (პაუზა.) ესმის ჩემი? (პაუზა.) ჰო, მგონი ესმის. (პაუზა.) მიპასუხებს? (პაუზა.) არა, არ მპასუხობს. (პაუზა.) უბრალოდ, ჩემს გვერდით იქნება.

(პაუზა.) ხმა, რომელიც გესმის, ზღვის ხმაურია. (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) გეუბნები, ხმა, რომელიც გესმის, ზღვის ხმაურია-მეთქი, ზღვის ნაპირას ვსხედვართ. (პაუზა.) მე ხომ ამას იმიტომ გიხსნი, ეს უცნაური ხმა ზღვის ხმაურს არა ჰგავს, თუ არ ხედავ, ვერ მიხვდები. (პაუზა.) ფლოქვების თქარუნი! (გზიდან ნალების წკრიალი ისმის. მალე ხმა მიწყდება). (პაუზა.) ისევ! (კვლავ ფლოქვების თქარუნი. პაუზა. აღელვებით.) კარგი იქნებოდა ცხენებისთვის ადგილზე ნაბიჯით სიარული გვესწავლებინა! დაგვეჭედა ფოლადის ნალებით, მიგვება ცხენსაბმელზე და ებაკუნებინა! (პაუზა.) გაგვეცოცხლებინა ათტონიანი მამონტი, დაგვეჭედა ფოლადის ნალებით და ებრახუნებინა, ეშმაკმაც წაიღოს, გადაექელა მთელი სამყარო! (პაუზა.) ახლა სინათლეს მიუგდე ყური, სინათლე ყოველთვის გიყვარდა, ისეთი, როცა ნაშუადღევს მთელი ეს ნაპირი ჩრდილში იყო გახვეული, მზით განათებული ზღვა კი კუნძულამდე ჩანდა. (პაუზა.) ზღვის უბის ამ მხარეს ცხოვრება არ გინდოდა – გამუდმებით მწუხრზე ბანაობებისათვის მზე გსურდა ზღვაზე განფენილი. მაგრამ, შენი ფული მივიღე თუ არა, მაშინვე აქეთ გადმოვბარგდი. შენ ეს შეიძლება იცი კიდევაც. (პაუზა.) შენი სხეული ვერ ვიპოვეთ. იცი, ანდერძის დამტკიცებაც ძალიან გაგვიჯანჯლდა, ასე გვეუბნებოდნენ – დამამტკიცებელი საბუთი სად არის, თქვენგან არ გაიქცა და ჯანმრთელი და საღ-სალამათი სხვისი სახელით ახლა სადმე არგენტინაში არ იმალებაო, დედა კი საშინლად იტანჯებოდა. (პაუზა.) შენ გგავარ, ზღვა თუ შორსაა, სული მეხუთება, თუმცა ზღვაში არასოდეს შევდივარ – უკანასკნელად ზღვაში მგონი შენთან ერთად ვიბანავე. (პაუზა.) მთავარია, ახლოს ვიყო. (პაუზა.) ზღვა დღეს წყნარია, მე კი მისი ხმა ყველგან მესმის, სახლშიაც და ზღვაზე ხეტიალის დროსაც. ჰოდა, ხმა რომ დავფარო, ლაპარაკს ვიწყებ. (პაუზა.) ჰო, ხმა რომ დავფარო, ლაპარაკს ვიწყებ, თუმცა ამას ვერავინ ხვდება. (პაუზა.) სადაც არ უნდა ვიყო, სულ ვლაპარაკობ და ვლაპარაკობ, ერთხელ შვეიცარიაშიც წავედი, რათა ამ წყევლას რაც შეიძლება შორს გავცლოდი. (პაუზა.) ადრე არავინ მჭირდებოდა, ჩემ თავს ველაპარაკებოდი, რა ამბებს აღარ ვუყვებოდი. ერთხელ ერთ მოხუცზე, რომელსაც სახელად ბულტონი ერქვა, საოცარი ამბავი მოვყევი. ის ამბავი ეგრევე დაუმთავრებელი დამრჩა. საერთოდაც ვერაფერს ვამთავრებ, ყველაფერი დაუსრულებლად გრძელდება. (პაუზა.) ბულტონი. (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) ბულტონი! (პაუზა.) როცა დარაბები... არა შტორები, ჰო, შტორები... როცა შტორები მაგრად არის მიწეული და სინათლეს არ უშვებს, სინათლე არ არის, მხოლოდ ცეცხლის შუქია... ის ცეცხლთან ზის... არა, ფარდაგზე დგას, ცეცხლთან, სიბნელეში, ბუხრის დაფას მიყრდნობილი, დგას ცეცხლთან სიბნელეში თავისი ძველი წითელი ხალათით და ელოდება, შინ ცეცხლის ტკაცატკუცის გარდა არაფერი ისმის. (პაუზა.) დგას თავისი წითელი ხალათით, რომელსაც ჰა და ჰა, საცაა ცეცხლი მოედება, როგორც ჩემს ბავშვობაში, ოდესღაც, თუმცა არა, მაშინ მას პიჟამო ეცვა. დგას სიბნელეში და უცდის, სინათლე არ არის, მხოლოდ ცეცხლის შუქი ანათებს. ის დგას. ის მოხუცია. ის განსაცდელშია. (პაუზა.) და აი, კარზე კვლავ ზარის ხმა გაისმის, იგი ფანჯარასთან მიდის, ფარდიდან იყურება, იქ კი – დიდებული ბიჭი, ჯანმაგარი ბერიკაცი, ზამთრის ნათელი ღამე და თოვლი, თოვლი... ყინვა მძვინვარებს, ყველაფერი გადათეთრებულია, კედრის ტოტები სიმძიმისაგან დაზნექილა. ხელი ისევ ზარისაკენ მიიწევს და იგი ჰოლოუეის იცნობს... (ხანგრძლივი პაუზა.) ჰო, ჰოლოუეია... ჰოლოუეის იცნობს, კართან მიდის და აღებს. (პაუზა.) გარედან ჩამიჩუმი არ ისმის, მხოლოდ ძაღლის საბმელი ჯაჭვი თუ დაიჟღრიალებს ან გამხმარი ტოტი მოითქვამს სულს, ისეც დიდხანს თუ გაუყუჩდები და ყურს მიუგდებ. ყველაფერი თეთრია, და

ჰოლოუეი თავისი შავი ჩანთით. ჰო, ჩამიჩუმი არ ისმის, ყინავს, მთვარეა, მთვარეც თეთრია და პატარა. კიდევ ჰოლოუეის კალოშის მიხვეულ-მოხვეული ნაკვალევი და – ღია მწვანე ვეგა ლირას თანავარსკვლავედში. მერე საუბარი პარმაღზეა, არა, ოთახში – ახლა უკვე ოთახში. ჰოლოუეი: "ბოულტონ, მეგობარო, უკვე შუაღამე გადავიდა, მინდოდა..." და სიტყვას შუაზე წყვეტს. ბოულტონი: "გთხოვ, გთხოვ!" და – სამარისებური სიჩუმე. მხოლოდ ცეცხლის ტკაცატკუცი. ცეცხლი ჩაქრობაზეა, საცაა ჩაინავლება, ჰოლოუეი ფარდაგზე დგას და უკანალის გათბობას ცდილობს, ბოულტონი კი – ჰო, მართლა, ბოულტონი სადღაა? – სინათლე არ არის, მხოლოდ ცეცხლის შუქი ანათებს, ბოულტონი ფანჯარასთან, ფარდის უკან დგას, ფარდას ოდნავ სწევს და გარეთ იყურება. იქ კი ყველაფერი თეთრია, კოშკის შპილიც კი, ფლიგერიც კი, რაც იშვიათად ხდება. სახლში სიჩუმეა, მხოლოდ ცეცხლი ტკაცუნობს ბუხარში. მაგრამ, ეს უკვე ცეცხლი კი არა, ნაცარია. (პაუზა.) ნაცარი. ხმა შორეული, სუსტი, არეული, შემზარავი ხმა, და ჰოლოუეი – დიდებული ბიჭი, უზარმაზარი, მხნე, ძლიერი ჰოლოუეი ფარდაგზე დგას, ფეხები განზე აქვს გადგმული, ძველი პალტოს კალთებქვეშ ხელები ზურგს უკან დაუწყვია, ბოულტონი ფანჯარასთანაა, მოხუცია – ო, რა შესახედავია თავის ამ ძველ წითელ ხალათში! – იგი ფანჯარასთან დგას, ხელს სწევს, რათა ფარდა ოდნავ კიდევ გაწიოს, გარეთ იყურება – გარეთ სითეთრეა, გარეთ საფრთხეა, სიჩუმეა, და – ნაცარია, და საფრთხეა, და სითეთრეა და ჩამიჩუმი არ ისმის. (პაუზა.) არა, მოუსმინე! (პაუზა.) თვალები დახუჭე და მოუსმინე. ჰო, რას იტყვი, როგორ მოგწონს? (პაუზა. აღელვებით.) წვეთები! წვეთები! (წვეთების კაკუნი თანდათან ძლიერდება და უცებ წყდება.) ისევ! ისევ! (წვეთების ხმაური თანდათან მატულობს. პაუზა.) არა! (წვეთების კაკუნი წყდება. პაუზა.) მამა! (პაუზა. აღელვებით.) ამბები, ამბები, წლობით, წლობით ეს ამბები... და აი, ბოლოს მომინდა, ჩემთან ვინმე ყოფილიყო, სულერთია, ვინ, ოღონდ უცხო, მე კი მელაპარაკა, მელაპარაკა მის გასაგონად და, წარმომედგინა, ორმ მისმენს. ასე იყო წლობით... მერე კი იმასთან მომინდა ყოფნა, ვინც მიცნობდა, მიცნობდა ოდესღაც. მომინდა ჩემს გვერდით ყოფილიყო, ესმინა, ისეთისთვის ესმინა, როგორიც ახლა ვარ. (პაუზა.) არა, ასე არა. (პაუზა.) არ გამომივიდა, ისევ არ გამომივიდა! (პაუზა.) თავიდან უნდა ვცადო. (პაუზა.)... ყველაფერი თეთრია, და სიჩუმეა. (პაუზა.) ჰოლოუეი (პაუზა.) ჰოლოუეი ამბობს, მივდივარო. ვითომ რა ეშმაკად უნდა იყურყუტოს მთელი ღამე ბუხრის შავი ცხაურის წინ, ამის წარმოდგენაც კი შეუძლებელია. როგორ! კაცი ძალით მოიყვანო, ძველი მეგობარი, სუსხსა და წყვდიადში – ძალიან მჭირდებიო, ისიც მოლასლასდეს ჩანთით ხელში. და, არც ერთი სიტყვა, არავითარი ახსნა-განმარტება – არც სითბო, არც სინათლე. ბოულტონი: "გთხოვ, გთხოვ!" ჰოლოუეი: "არც ასვა, არც აჭამო, არც გაათბო... სიცივე ძვალსა და რბილში ისე ატანს, კაცმა აქ შეიძლება სიცივისგან სულიც გააფრთხობინოს, ამას ხომ ვერც კი წარმოიდგენ – ასე როგორ უნდა მოექცე ძველ მეგობარს!" მივდივარო, – ამბობს, მაგრამ ადგილიდან ფეხს არ იცვლის. სიჩუმეა. ჩამიჩუმიც არსაიდან ისმის. ცეცხლი ჩაქრობაზეა, ფანჯარაში თეთრი სხივი იჭრება, საშინელი სცენაა! ეჰ, ნეტავი რა უნდოდა, რას მოდიოდა! ასე არა, არა! ცეცხლი ინავლება, ყინავს, ყველაფერი თეთრია, სიჩუმეა. არა, ასე არა! არა, არ გამომივიდა. (პაუზა.) ისევ არ გამომივიდა. (პაუზა.) მომისმინე! (პაუზა.) შენ ახლა უკვე ვერ მიცნობდი, ინანებდი, ამქვეყნად რომ გამაჩინე. შენ ხომ ისედაც სულ ნანობდი. არარაობა. აი ის უკანასკნელი, რაც შენგან მოვისმინე – არარაობა! (პაუზა. მამის ხმით.) "წამოხვალ საბანაოდ?" – "არა." – "რატომ არა, წამოდი, წამოდი." – "არა." ბრაზიანი გამოხედვა, მერე კარისკენ მიდიხარ, მერე

შემობრუნდები და ისევ ბრაზიანი გამოხედვა: “არარაობა, აი ვინ ხარ შენ! არარაობა!” (კარის მძლავრი ჯახუნი. პაუზა.) ისევ! (კარის ჯახუნი. პაუზა.) კარგი იქნებოდა ცხოვრების კარსაც ასე გაიჯახუნებდე! (პაუზა.) არარაობა. (პაუზა.) აი მაშინ ადას რომ... ო, ღმერთო! (პაუზა.) შენ ხომ ადა არასოდეს გინახავს? ან იქნებ გინახავს კიდევაც? არ ვიცი, არ მახსოვს. თუმცა, რა მნიშვნელობა აქვს, ახლა მას სულერთია ვერავინ იცნობდა. (პაუზა.) როგორ გგონია, რატომ განეწყო ასე ჩემს წინააღმდეგ? იქნებ გოგონას გამო? იმ პატარა საძაგელი არსების გამო? ღმერთო, რა კარგი იქნებოდა, სულაც არ გაგვჩენოდა. მასთან ერთად მინდორში ვსეირნობდი. ო, რა საშინელება იყო, ღმერთო, იესო ქრისტევ! ჩამაფრინდება ხელში, მე კი ვეღარ ვლაპარაკობ და ჭკუიდან ვიშლები: “ახლა გაიქეცი, ადიკო, ცხვრები დაათვალიერე.” (ადიკოს ხმით.) “არა, მამა, არ მინდა.” – “წადი, წადი, გაიქეცი.” (ტირილით.) “არა, მამა, არა, არ მინდა”. (გაცოფებული.) “ვის ვეუბნები, წადი, ცხვრები დაათვალიერე!” (ადიკოს ხმამაღალი ტირილი. პაუზა.) ეს ადა ხომ... ნეტავი რას ველაპარაკები – ღმერთმა უწყის, რა არის – ეს ხომ ქვესკნელში საუბარივითაა, ლეთას ჩურჩულივით. ძველ კარგ დროზე, როცა ჩვენ ჯერ მხოლოდ ვოცნებობდით სიკვდილზე. (პაუზა.) ახლა კი... (საზეიმო აღშფოთებით.) მამა! მამა! (პაუზა.) დავიღალე შენთან ლაპარაკით. (პაუზა.) მუდამ ერთიდაიგივე, ადა, მუდამ ერთიდაიგივე – მე და შენ მთებში ვსეირნობთ, ვლაპარაკობთ, ვლაპარაკობთ და, უცებ – დაღვრემილობა, დუმილი... ხმას არ იღებ, კრინტს არ სძრავ. მერე მთელი კვირაობით შინ მოღუშული და შუბლშეკრული დადიხარ, ხმას არ იღებ, მთელი კვირაობით კრინტს არ სძრავ. ჯობდა მომკვდარიყავი, ჰო, ჯობდა მომკვდარიყავი. (ხანგრძლივი პაუზა.) ადა. (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) ადა!
ადა: (ხმა მუდამ წყნარი, შორეული.) ჰო.
ჰენრი: დიდი ხანია აქ ხარ?
ადა: არა, დიდი ხანი არ არის. (პაუზა.) რატომ გაჩუმდი?.. ყურადღებას ნუ მომაქცევ. (პაუზა.) ხომ არ წავიდე? (პაუზა.) ადიკო სადღაა? პაუზა.
ჰენრი: მუსიკის მასწავლებელთან. (პაუზა.) მიპასუხებ დღეს თუ არა?
ადა: ცივ კენჭებზე ნუ ზიხარ, სიმსივნეზე გავნებს. ადექი, შალს გაგიფენ. (პაუზა.) წარმოდგენილი მაქვს, როგორ გაიყინე. შალის საცვლები თუ ჩაიცვი? (პაუზა.) ჰენრი, შალის საცვლები თუ ჩაიცვი?
ჰენრი: იცი რა – ჩავიცვი, მერე გავიხადე, მერე ისევ ჩავიცვი, ისევ გავიხადე, ისევ ჩავიცვი, ისევ...
ადა: ახლა თუ გაცვია?
ჰენრი: არ ვიცი. (პაუზა.) ფლოქვების ბაკუნი! (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) ფლოქვების ბაკუნი! გარედან ცხენის ფეხის ხმამაღალი ბაკა-ბუკი. (ბაკუნი უცებ წყდება.) ისევ! ისევ ფლოქვების ბაკუნი. პაუზა.
ადა: გაიგე?
ჰენრი: კარგად არა.
ადა: ოთხით მოდის?
ჰენრი: არა. (პაუზა.) განა შეიძლება ცხენმა ადგილზე ნაბიჯით იაროს? პაუზა.
ადა: რაღაც ვერ ვიგებ, რას მეუბნები.
ჰენრი: (გაღიზიანებული.) შეიძლება, ცხენს ასწავლო, ერთ ადგილზე წყნარად იდგეს და

ოთხივე ფეხი მიწას ურტყას?
ადა: ო-ო! (პაუზა.) მე კი მეგონა, ეს ყველა ცხენს შეეძლო. (იცინის. პაუზა.) გაიცინე, რა, ჰენრი, მე ხომ ყოველდღე არ გამომდის ასეთი უგერგილო ხუმრობა. (პაუზა.) ჰენრი, გაიცინე, გაიცინე, რა, ჰენრი, ჩემი ხათრი თუ გაქვს.
ჰენრი: შენ გინდა მე, მე გავიცინო?
ადა: შენ ხომ ოდესღაც ასეთი განსაცვიფრებელი სიცილი იცოდი. მე ხომ წინათ ყველაზე მეტად სწორედ ამით ვიხიბლებოდი, შენი სიცილით, შენი ღიმილით. (პაუზა.) ჰო, მიდი, დაე, ყველაფერი ისე იყოს, როგორც ძველად.
პაუზა. ჰენრი ცდილობს გადაიხარხაროს, მაგრამ ვერ ახერხებს.
ჰენრი: მოდი ღიმილით დავიწყებ. (პაუზა გაღიმებისათვის.) აბა, რას იტყვი, მოიხიბლე? (პაუზა.) კარგი, ერთხელაც ვცდი. (ხანგრძლივი, კოშმარული სიცილი.) აბა როგორია? ვარ ისევ ისეთი მომხიბვლელი?
ადა: ო, ღმერთო!
ჰენრი: არა, შენ მხოლოდ ყური უგდე! (პაუზა.) ზღვა გითრევს, ბრჭყალებში გიქცევს! (პაუზა.) გავიქცეთ! ზღვიდან შორს, პამპებში გავიქცეთ! ჰო, რას იტყვი?
ადა: დაწყნარდი.
პაუზა.
ჰენრი: მე ხომ ზედ მის ნაპირას ვცხოვრობ! მიზეზი რა არის? პროფესიული მოვალეობა? (უკმეხი ჩაცინება.) ჯანმრთელობაზე ზრუნვა? (სიცილი.) ოჯახური კავშირები? (ჩაცინება.) ქალი? (სიცილი. ადაც იცინის.) მშობლიური სამარე, რომლის მიტოვებაც არ ძალმიძს? (პაუზა.) აბა ყური უგდე! რას ამსგავსებ?
ადა: იმ ძველ ხმას, რომელიც უკვე გაგონილი მქონდა ოდესღაც. (პაუზა.) როგორც იმ სხვა დროს და იმ ადგილას. (პაუზა.) ზღვა მაშინ ბობოქრობდა, შხეფებს გვაყრიდა. (პაუზა.) ნეტავი რატომ ბობოქრობდა მაშინ ასე? (პაუზა.) ახლა კი წყნარია.
პაუზა.
ჰენრი: ავდგეთ, წავიდეთ?
ადა: წავიდეთ? სად? ადიკოს რაღა ვუყოთ? თუ მოვა და ნახავს, უჩემოდ წავიდაო, ეწყინება. (პაუზა.) როგორ გგონია, რატომ იგვიანებს?
პიანინოზე ცილინდრული სახაზავის ძლიერი დარტყმა, ადიკო გაუბედავად უკრავს ზემოლ მაჟორის აღმავალ და დაღმავალ გამებს. ჯერ ერთი მიმართულებით ორივე ხელით, მეორე ორივე მიმართულებით. პაუზა.
მუსიკის მასწავლებელი (იტალიური აქცენტით). სანტა ჩეჩილია!
პაუზა.
ადიკო: შეიძლება ახლა პიესა დავუკრა? შეიძლება?
მუსიკის მასწავლებელს სახაზავის კაკუნით ორი ტაქტი გამოჰყავს. ადიკო შოპენის ლა ზემოლ მაჟორული ვალსის შესავალ ტაქტებს უკრავს. მასწავლებელი ოდნავ ანელებს ტაქტს. მეხუთე ტაქტის ბანის პირველ აკორდში გოგონა ფა-ს ნაცვლად ლა-ს იღებს. სახაზავის მჭექარე დარტყმა. ადიკო დაკვრას წყვეტს.
მუსიკის მასწავლებელი: ფა!
ადიკო (ცრემლმორეული): რა?
მუსიკის მასწავლებელი (გაბრაზებით): ფა, ფა!
ადიკო (ტირილით): სად?

მუსიკის მასწავლებელი (გაბრაზებით): ფა! (კლავიშებს მთელი ძალით უბრახუნებს.) ფა! პაუზა. ადიკო ისევ თავიდან იწყებს, მასწავლებელი სახაზავით ტაქტს ოდნავ ანელებს. იმ ადგილზე მისვლისას გოგონა ისევ უშვებს შეცდომას. სახაზავის გამაყრუებელი დარტყმა. ადიკო დაკვრას თავს ანებებს და სლუკუნს იწყებს.
მუსიკის მასწავლებელი (გაცოფებით). ფა! (კლავიშებს უბრახუნებს.) ფა! (კლავიშების გამაყრუებელი ბრახუნი. მასწავლებლის ყვირილი – "ფა!" ადიკო ხმამაღლა ქვითინებს და უცებ ჩუმდება. პაუზა.)
ადა: დღეს ძალიან სიტყვაძუნწი ხარ.
ჰენრი: არა, ამქვეყნად მისი მარტო მოთრევა არ კმაროდა, რას ბრძანებთ, ახლა პიანინოზეც უნდა დაუკრას!
ადა: უნდა ისწავლოს... და ისწავლის კიდევაც. იმასაც... ცხენზე ჯდომასაც. ცხენების ფეხის თქარათქური.
ცხენზე ჯდომის მასწავლებელი: აბა, აბა, მის! იდაყვები მივიჭიროთ! მის, ხელები ჩამოვუშვათ! (ცხენი ჩორთზე გადადის.) აბა, აბა, მის! მუხლები, მუხლები მოვუჭიროთ! (ცხენის მსუბუქი ნავარდი.) აბა, მის!.. მუცელი, მუცელი შევწიოთ! ნიკაპი აწიე, მის! (ოთხით სვლა.) აბა, აბა, მის! წინ ვიყუროთ, მის! (ადიკო სლუკუნებს.) აბა, მის, აბა, აბა! ჩლიქების ბაკუნი, შეძახილი – აბა, აბა, მის! გოგონა ხმამაღლა სლუკუნებს. უცებ ყოველგვარი ხმაური წყდება. პაუზა.
ადა: რაზე ფიქრობ? (პაუზა.) ჩემთვის არასოდეს არაფერი უსწავლებიათ. მერე კი უკვე გვიან იყო. მთელი ცხოვრება ვნანობდი.
ჰენრი: ჰო. თუმცა რაღაცაში ძლიერიც იყავი, ოღონდ დამავიწყდა – რაში?
ადა: ო-ო, ალბათ გეომეტრიაში. პლანიმეტრიასა და სტერეომეტრიაში. (პაუზა.) ჯერ პლანიმეტრიაში, მერე სტერეომეტრიაში. (ჰენრი დგება. კენჭები შხრიალებს.) რისთვის ადექი?
ჰენრი: ვიფიქრე, იქნებ წყალთან მივიდე-მეთქი. (პაუზა. ოხვრა.) და უკანვე წამოვიდე. (პაუზა.) ბებერი ძვლები გავმართო. პაუზა.
ადა: მერედა რა? (პაუზა.) რა აზრი აქვს, იდგე და მხოლოდ ამაზე იფიქრო. (პაუზა.) იდგე და უყურო?
ჰენრი ზღვისკენ მიდის. ფეხქვეშ კენჭები უშხრიალებს. ათიოდე ნაბიჯს გაივლის და წყლის პირას ჩერდება. პაუზა. ზღვის ოდნავ უფრო ხმამაღალი ხმაური. შორეული ხმა. არ გინდა, მაგ კარგ ფეხსაცმელს ნუ ისველებ. პაუზა.
ჰენრი: არ გინდა, არ გინდა...
ზღვა ღელვას იწყებს.
ადა (ოცი წლის წინ. მუდარით): არ გინდა! არ გინდა!
ჰენრი (ოცი წლის წინ. დაჟინებით.): ძვირფასო!
ადა (ოცი წლის წინ უღონოდ): არ გინდა!
ჰენრი (ოცი წლის წინ. აღტაცებით): ძვირფასო!
ზღვა ბობოქრობს. ადა ყვირის. ყვირილი და ზღვის გრიალი თანდათან მატულობს და ბოლოს წყდება. მოგონებები დამთავრდა. პაუზა. ზღვა დამშვიდდა. ჰენრი ფერდობზე უკან მოჩანჩალებს, კენჭებზე ძლივს მოაბიჯებს. შეჩერდება. ისევ გზას განაგრძობს. ისევ

შეჩერდება. პაუზა. დაწყნარებული ზღვა ოდნავ შრიალებს.
ადა: არ გინდა. ასე ბოძივით რატომ დგახარ, დაჯექი. (პაუზა. ჰენრი ჯდება. კენჭების შხრიალი.) აგერ დაჯექი, შალზე. (პაუზა.) შენ რა, გეშინია არ შემეხო? (პაუზა.) ჰენრი!
ჰენრი: ჰო.
ადა: ექიმთან უნდა მიხვიდე. ნახე – სულ ლაპარაკობ და ლაპარაკობ. უარესად და უარესად ხდები. აბა დაფიქრდი, როგორ შეიძლება ამან ადიკოზე იმოქმედოს? (პაუზა.) იცი ერთხელ რა მითხრა? მაშინ ჯერ სულ ერთი ციდა იყო – დედიკო, მამიკო ასე გამუდმებით რატომ ლაპარაკობსო? ფეხსადგილში ლაპარაკობდი... მე კი არ ვიცოდი, რა პასუხი გამეცა.
ჰენრი: მამიკო! ადიკო! (პაუზა.) გეთქვა, ლოცულობს-თქო – ხომ გითხარი. (პაუზა.) ღმერთსა და ყველა წმინდანს შესთხოვს-თქო.
ადა: ეს ძალზე საზიანოა ბავშვისათვის. (პაუზა.) სისულელეა თითქოს ამას იმიტომ აკეთებდე, ზღვის ხმაური არ გაიგო. რომც არ გესმოდეს, შენ ეს ვერაფერს გიშველის. კიდევაც რომ გიშველოს, მისი ხმა კიდევაც რომ არ გესმოდეს, სულერთია, თავში საქმე მაინც კარგად ვერ გაქვს.
პაუზა.
არა მჯერა, თითქოს მისი ხმა გესმოდეს... და თუ მაინც გესმის, ამაში ცუდი რა არის, ეს ხომ ისეთი ნაზი ხმაა, ნანასავით, ასე რატომ გეჯავრება? (პაუზა.) არა, თავში შენ ნამდვილად რაღაც გჭირს, ჰოლოუეის უნდა ეჩვენო, ხომ ისევ ცოცხალია?
ჰენრი (გაცოფებული): დანარცხება... მინდა მოვუსმინო, როგორ ენარცხება! აი ასე! (ორ მოზრდილ ქვას იღებს და მუჭაში აჯანჯღარებს.) ქვა! (დანარცხება.) ქვა! (დანარცხება. ყვირილი – "ქვა!" ტალღების ხმაური მატულობს, მერე ყველაფერი ერთბაშად ჩუმდება. პაუზა. ჰენრი ერთ ქვას აგდებს. ისმის ქვა მიწას როგორ ენარცხება.) აი რა არის ცხოვრება! (მეორე ქვასაც აგდებს. ისმის დავარდნის ხმა.) და არა ის... (პაუზა.) შთანთქმა.
ადა: რატომ ცხოვრება? (პაუზა.) რატომ ცხოვრება, ჰენრი? არის აქ ვინმე?
ჰენრი: სულიერის ჭაჭანებაც არ არის.
ადა: ასეც ვიცოდი. (პაუზა.) როცა ჩვენ მარტო ყოფნაზე ვოცნებობდით, ჩვენს გვერდით ყოველთვის ვიღაც იყო. ახლა არ გვინდა და ა, ბატონო, არავინაა.
ჰენრი: ჰო, შენ მუდამ საშინლად გეშინოდა ჩვენი ნაზი საუბრისთვის ვინმეს არ წაესწრო. საკმარისია სადღაც რაღაც გაფაჩუნებულიყო, რომ უკვე კაბას ისწორებდი, თავს "მანჩესტერ გარდიანში" წაჰყოფდი. აი ღრმული კი ისევაა.
ადა: მიწაზე ღრმულების მეტი რა არის.
ჰენრი: ეს ის ადგილია, სადაც მე და შენ, ბოლოსა და ბოლოს, როგორც იქნა, გავბედეთ.
ადა: ა-ა, მგონი გამახსენდა. აქ ყველაფერი ისეა, როგორც იყო.
ჰენრი: არა, ისე არ არის. მე ხომ ვხედავ. (საიდუმლოდ.) თანდათან ყველაფერი შანდაკდება. (პაუზა.) გოგონა ახლა რამდენი წლის იქნებოდა?
ადა: ანგარიში ამერია, არ ვიცი.
ჰენრი: თორმეტის? ცამეტის? (პაუზა.) თოთხმეტის?
ადა: მე მართლა არ ვიცი, ჰენრი.
ჰენრი: ჩვენ ის მაშინვე არ გამოგვივიდა. (პაუზა.) წლობით ვწვალობდით. (პაუზა.) და აი ბოლოს, როგორც იქნა, მივაღწიეთ ჩვენსას. (პაუზა.) მოუსმინე იმას, მოუსმინე! (პაუზა.) ალბათ შინ რომ შეხვალ, ხმაური კლებულობს. (პაუზა.) იქნებ ჯობდა, სავაჭრო ფლოტში წავსულიყავი.

ადა: ეს ხომ მხოლოდ ზედაპირზეა. ქვევით სამარისებური სიჩუმეა, ჩამიჩუმი არ ისმის. არც დღე და არც ღამე ჩამიჩუმი არ ისმის.
პაუზა.
ჰენრი: მე ახლა გრამაფონით დავდივარ. აი დღეს კი დამავიწყდა.
ადა: არავითარი აზრი ამას არა აქვს. (პაუზა.) არავითარი აზრი მისი ჩახშობის მცდელობას არა აქვს. (პაუზა.) ჰოლოუეის გაესინჯე, ჰენრი, ჰოლოუეის.
პაუზა.
ჰენრი: წავიდეთ, ნავით გავისეირნოთ.
ადა: ნავით? მერედა ადიკო? რომ მოვიდეს და გნახოს, ნავით გასასეირნებლად უიმისოდ წახვედი, ძალიან ეწყინება. (პაუზა.) კი მაგრამ, ახლა სად იყავი? აი ვიდრე ლაპარაკს დამიწყებდი?
ჰენრი: მინდოდა ცოტა ხანს მამასთან ვყოფილიყავი.
ადა: ა-ა. (პაუზა.) ეგ ყოველთვის დიდი სიამოვნებით!
ჰენრი: მინდოდა ისე მოვქცეულიყავი, ცოტა ხანს ჩემთან დარჩენილიყო. (პაუზა.) დღეს შენ ჩვეულებრივზე უხეში ხარ, ადა. (პაუზა.) ზუსტად იმას ვეკითხებოდი, უნახიხარ როდისმე თუ არა, თვითონ ვერ ვიხსენებ.
ადა: მერე?
ჰენრი: ის უკვე აღარ მპასუხობს.
ადა: ალბათ სული ამოხადე. (პაუზა.) სიცოცხლეშიაც გულს უწყალებდი და მკვდარსაც გულს უწყალებ. (პაუზა.) დგება დრო, როცა ადამიანი შენთან ურთიერთობას ვეღარ შესძლებს. (პაუზა.) ჰო, დადგება დრო, როცა საერთოდ აღარავის შეეძლება შენთან ურთიერთობა, სრულიად უცნობ ადამიანებსაც კი. (პაუზა.) შენ მარტოდმარტო, პირისპირ დარჩები შენს ხმასთან, გარდა შენი საკუთარი ხმისა, მთელ ქვეყნიერებაზე ვერავის ხმას გაიგონებ. (პაუზა.) გესმის ჩემი?
პაუზა.
ჰენრი: ვერ ვიხსენებ, უნახიხარ თუ არა.
ადა: ვუნახივარ და ეს შენც იცი.
ჰენრი: არა, ადა, არ ვიცი, მაპატიე, ის, რაც შენთან არის დაკავშირებული, ყველაფერი დამავიწყდა.
ადა: შენ იქ არ იყავი, მხოლოდ დედაშენი და შენი და იყვნენ. შეთანხმებისამებრ შენ შემოგიარე, გვინდოდა ერთად წავსულიყავით საბანაოდ.
პაუზა.
ჰენრი (გაღიზიანებული): მერე, მერე? ეს რა წესი აქვთ ადამიანებს, სიტყვა მუდამ შუაზე უნდა გაწყვიტონ!
ადა: არ იცოდნენ, სად იყავი. შენი საწოლი ხელუხლებელი იყო. ყველანი ერთმანეთს უყვიროდნენ. შენი და გაჰყვიროდა, კლდიდან გადავვარდებიო. მამა ადგა და კარი გაიჯახუნა. მეც თითქმის მაშინვე წამოვედი, გვერდით ჩავუარე, მაგრამ ვერ დამინახა. ქვაზე იჯდა, ზღვას გასცქეროდა. მის პოზას ვერასოდეს დავივიწყებ. თუმცა კი განსაკუთრებული არაფერი ყოფილა, ზოგჯერ შენც მჯდარხარ ასე. იქნებ მთელი ამბავი სწორედ მის ამ უმოძრაობაში იყო – გეგონებოდა ქვად იქცაო. მოკლედ, ვერაფერი გავარკვიე.
პაუზა.
ჰენრი: ილაპარაკე! ილაპარაკე! (ვედრებით.) ილაპარაკე, ადა, ილაპარაკე, ყოველი ბგერა

მოგებული წამია.
ადა: ვშიშობ, სულ ესაა. (პაუზა.) შეგიძლია გააგრძელო მამაშენთან საუბარი, დაუბრუნდე ამბების გამოგონებას თუ რას საქმიანობდი კიდევ, არ ვიცი. მე კი ყურადღებას ნუ მომაქცევ.
ჰენრი: არ შემიძლია. (პაუზა.) მეტი აღარ შემიძლია!
ადა: ერთი წუთის წინ, ვიდრე მე დამელაპარაკებოდი, მშვენივრად შეგეძლო.
ჰენრი (გაბრაზებით): ახლა კი აღარ შემიძლია! (პაუზა.) ო, ღმერთო! პაუზა.
ადა: კი, ბატონო, მაგრამ შენ თვითონაც ხომ იცი, მხედველობაში რა მაქვს: რომელიღაც პოზები, სრულიად გასაგები მიზეზების გამო, გონებაში გრჩება, ვთქვათ, მაგალითად, თავი ჰქონდა ჩაქინდრული, როცა თითქოს აწეული უნდა ჰქონოდა. ანდა ხელი, ვთქვათ, ჰაერში უსიცოცხლოდ იყო გადმოკიდებული. დაახლოებით რაღაც ამდაგვარი. იმ დღეს კი, მამაშენი ქვაზე რომ იჯდა, ამის მსგავსიც არაფერი ყოფილა, უმნიშვნელო წვრილმანიც კი, რაზეც თითს მიაშვერდი და – უცნაურიაო, – იტყოდი. მოკლედ, ვერაფერი გავუგე. ვამბობ, მიზეზი იქნებ მისი ის საოცარი უმოძრაობა იყო-მეთქი, ის ხომ თითქოს არ სუნთქავდა. (პაუზა.) რას იტყვი, ცოტა მაინც არ მოგეშვა ამ აბდაუბდის შემდეგ? (პაუზა.) თუ გინდა, შემიძლია კიდევ გამოვწურო ჩემგან რაღაც. (პაუზა.) არა? მაშინ წავალ.
ჰენრი: მოიცა! ხომ შეგიძლია არ ილაპარაკო. მხოლოდ მომისმინო. თუ გინდა, ნურც მომისმენ, ოღონდ ცოტა ხანს ჩემთან დარჩი. (პაუზა.) ადა! (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) ადა! (პაუზა.) ღმერთო! (პაუზა.) ფლოქვების თქარუნი! (პაუზა. უფრო ხმამაღლა.) ფლოქვების თქარუნი! (პაუზა.) ღმერთო! (ხანგრძლივი პაუზა.) ადაც მაშინვე წამოვიდა, თითქმის გვერდით ჩაგიარა, მაგრამ, ვერ დაინახე, ზღვისკენ იყურებოდი... (პაუზა.) არა, ზღვისკენ არა, აბა ზღვას როგორ შეხედავდი! (პაუზა.) იქნებ სხვა მხრიდან შეხვედი. (პაუზა.) ალბათ კლდის მხრიდან, ხომ ასეა? (პაუზა.) მამა! (პაუზა.) ჰო, ალბათ ასე იყო. (პაუზა.) ადა დგას, გიყურებს, მერე ტრამვაისკენ ბილიკზე ეშვება, ტრამვაიში წინიდან შედის და ჯდება. (პაუზა.) ჰო, წინიდან ჯდება. (პაუზა.) უცებ ცუდ გუნებაზე დგება და ტრამვაიდან ჩამოდის "გადაიფიქრეთ, ქალიშვილო?" – ეუბნება კონდუქტორი. ადა ისევ ბილიკზე გადის, იქ კი შენი ალი-კვალიც აღარაა. (პაუზა.) დადარდიანებული და დაბნეული იმ ადგილს გარშემო უტრიალებს, დაბოდიალობს, მაგრამ, არა, არავინაა. ზღვიდან კი ყინულივით ცივი ქარი უბერავს. ბილიკით კვლავ ტრამვაისთან ბრუნდება, ტრამვაიში ჯდება და შინ მიდის. (პაუზა.) ღმერთო! (პაუზა.) "ბოულტონ, მეგობარო... (პაუზა.) ბოულტონ, თუ ნემსის გაკეთება გინდა, შარვალი ჩაიხადე, ახლავე გიჩხვლეტ, ცხრაზე საშვილოსნოს ოპერაცია მაქვს დანიშნული". მხედველობაში მას რა თქმა უნდა, გამაყუჩებელი აქვს. (პაუზა.) ცეცხლი ჩაინავლა. ყინავს. და სითეთრეა, უბედურებაა, სიჩუმეა. (პაუზა.) ბოულტონი ფარდას უწყებს გაწევას, არა, შტორებს, ო, ამის აღწერა ძნელია. სწევს, არა, მუჭაში იქცევს, თავისკენ ექაჩება და ოთახში მთვარის შუქი იჭრება. მერე ფარდას ისევ ხელს უშვებს, ფარდა მძიმეა, ხავერდისა. და – ოთახში ისევ უკუნეთი ისადგურებს. მერე ფარდას ისევ თავისკენ სწევს და – თეთრია, შავია, თეთრია, შავია. ჰოლოუეი კი: "კმარა, ბოულტონ, ღვთის გულისათვის, კმარა! შენ რა, სული გინდა ამომხადო! (პაუზა.) თეთრია, შავია, თეთრია, შავია – კაცი შეიძლება ჭკუაზე შეიშალოს". მერე უცებ ასანთს გაჰკრავს, ესე იგი, ბოულტონი გაჰკრავს ასანთს, სანთელს აანთებს, სანთლიან ხელს თავის ზევით სწევს, ჰოლოუეისთან მიდის და პირდაპირ თვალებში შეჰყურებს. (პაუზა.) ხმას არ იღებს, მხოლოდ ძალზე ჩამქრალ, უწამწამო, ცისფერ, ბებრულ თვალებში უყურებს, ყველაფერი ცურავს, თავს

ზემოთ სანთელი ცახცახებს. (პაუზა.) ტირის? (პაუზა. ხანგრძლივი სიცილი.) არა, ღმერთო დიდებულო! რას ბრძანებთ, რის ტირილი! (პაუზა.) ხმას არ იღებს, მხოლოდ ბებრულ, ცისფერ თვალებში შეჰყურებს, ჰოლოუეი კი: "ნემსის გაკეთება გინდა? ჰოდა, გეთქვა და გაგეშვი აქედან ჯანდაბაში! (პაუზა.) ჩვენ ეს უკვე გავიარეთ, ბოულტონ, ნუ გამამეორებინებ". (პაუზა.) ბოულტონი: "გთხოვ! (პაუზა.) გთხოვ! (პაუზა.) გთხოვ, ჰოლოუეი". (პაუზა.) სანთელი თრთის, ყველაფერი სანთლითაა მოღვენთილი. სანთელი ახლა ქვევითაა – ჯანგაცლილი ხელი დაეღალა, სანთელი მეორე ხელში გადაიტანა, ისევ მაღლა, თავს ზევით აწია და ამით ყველაფერი დამთავრდა – ამით ყოველთვის ყველაფერი მთავრდება, ღამეც, გაციებული ნაცარიც, შენს ჯანგაცლილ ხელში კი სანთელი ისევ თრთის და შენ ამბობ: "გთხოვ!.. გთხოვ!" (პაუზა.) ისე ეღრიჯები, (პაუზა.) როგორც მათხოვარი. (პაუზა.) ადა! (პაუზა.) მამა! (პაუზა.) ღმერთო! (პაუზა.) სანთელს ისევ მაღლა სწევ, ყველაფერი ისეთი თავზარდამცემია, ისეთი აუტანელია, უყურებ, უყურებ ჰოლოუეის, თვალს თვალში უყრი, არა, თხოვნის სურვილი აღარა გაქვს, მხოლოდ უყურებ და ჰოლოუეი სახეზე ხელებს იფარებს, ხმას არ გცემს. ყველაფერი თეთრია, ყინვა მძვინვარებს, შემზარავი სცენაა, ორი ბერიკაცი, ორი ბერიკაცი და უბედურება, უბედურება... არა, ასე არა. (პაუზა.) ასე არა. (პაუზა.) ღმერთო! (პაუზა. დგება, კენჭები შხრიალებს. ზღვისკენ მიდის. პაუზა. ზღვის ხმაური მატულობს.) წინ. (პაუზა. მიდის. ფეხქვეშ ქვიშა ხრაშუნებს. წყლის პირას ჩერდება. პაუზა. ზღვის ხმაური მატულობს.) პატარა წიგნაკი. (პაუზა.) დღეს საღამოს... (პაუზა.) დღეს საღამოს არაფერი. (პაუზა.) ხვალ... ხვალ ცხრა საათზე წყალგამშვები... მერე... მერე არაფერი. (პაუზა. გაოცებული.) ცხრა საათზე წყალგამშვები... მერე... მერე არაფერი. (პაუზა. გაოცებული.) ცხრა საათზე წყალგამშვები?! (პაუზა.) ა-ა, ხვრელი... ფუ, რა სიტყვაა! (პაუზა.) შაბათი... არაფერი. კვირა... კვირა... კვირას მთელ დღეს არაფერი. (პაუზა.) არაფერი. მთელ დღეს არაფერი. (პაუზა.) მთელ დღეს, მთელ ღამეს – არაფერი. (პაუზა.) ჩამიჩუმი არ ისმის.

ზღვის ხმაური.

თარგმნა ლილი მჭედლიშვილმა

© "არილი"